

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **R. H.**, proti žalovaným **1/ J. U., 2/ M. U., o zaplatenie 9958,18 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17 C 509/2004, na dovolanie žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2006, sp. zn. 2 Co 194/2005 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 9. marca 2005, č.k. 17 C 509/2004-92 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 300 000,- Sk spolu s úrokom z omeškania vo výške 12,5% ročne od 30. októbra 2003 do zaplatenia a trovy konania vo výške 63 791,- Sk na účet jej právnej zástupkyne, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku úrokov z omeškania návrh zamietol. Mal za to, že žalovaní 1/ a 2/ sa bezdôvodne obohatili na úkor žalobkyne prijatím preddavku na kúpu bytu ako zálohy za účelom zabezpečenia budúceho prevodu vlastníctva toho bytu. Dospel k záveru o existencii aktívnej legitímácie žalobkyne v spore, pričom právny vzťah medzi žalobkyňou a jej matkou Ing. T. vyhodnotil ako zmluvu o pôžičke, na základe ktorého však nevznikol žalovaným 1/ a 2/ nárok na priame plnenie voči matke žalobkyne. Konštatoval, že keďže k uzavretiu zmluvy napokon nedošlo, pričom pre vznik zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie nie je nerozhodujúce koho zavinením, zaviazal žalovaných 1/ a 2/

na vydanie bezdôvodného obohatenia zaplatením prijatej zálohy vo výške 300 000,- Sk žalobkyni. Žalovaných 1/ a 2/ v súlade s ustanovením § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka zaviazal na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby platnej ku dňu omeškania, t.j. 30. októbru 2003, spolu 12,5% a vo zvyšku (0,75%) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p..

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 26. apríla 2006, sp. zn. 2 Co 194/2005 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne náhradu trov odvolacieho konania vo výške 7 814,- Sk k rukám JUDr. O. K. do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny s poukazom na ustanovenie § 219 O.s.p. potvrdil. Konštatoval, že súd prvého stupňa vec správne právne posúdil a ním zistený skutkový stav má oporu vo vykonanom dokazovaní. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že právny vzťah zo zaplatenia zálohy vznikol medzi účastníkmi konania a žalovaní 1/ a 2/ sa bezdôvodne obohatili prijatím zálohy na úkor žalobkyne, keďže nedošlo k uzavretiu zmluvy. Pochybenie nezistil ani v rozhodnutí súdu prvého stupňa o príslušenstve pohľadávky (úrokoch z omeškania a náhrade trov konania). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 151 ods. 1, § 142 ods. 1 O.s.p. a § 149 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 2/. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 237 písm. b/ O.s.p., tvrdiac, že ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolatelia týmto namietajú nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v konaní a súčasne nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 2/ a jej nedostatok spôsobilosti byť účastníčkou konania. V súvislosti s nedostatkom vecnej legitímácie namietali aj skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.]. V dôvodoch dovolania rozoberali skutkový a právny stav veci tak, ako ho uvádzali v konaní pred súdmi. Dovolanie odôvodnili tiež tým, že súd prvého stupňa okamžite po navrhnutí dokazovania vyniesol rozsudok bez ukončenia dokazovania podľa § 120 ods. 4 O.s.p., čím im odoprel právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovaných 1/, 2/ ako nedôvodné odmietnuť..

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa .

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovaných 1/ a 2/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaných 1/ a 2/ nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo

už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, c/ až e/ a g/ O.s.p. dovolatelia nenamietali a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mali dopustiť sudy oboch nižších stupňov, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou: či ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania a či bola účastníkom konania odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. b/ a f/ O.s.p.).

Dovolateľmi namietaná vada podľa § 237 písm. b/ O.s.p. mala spočívať v tom, že sudy oboch stupňov sa nezaoberali otázkou spôsobilosti byť účastníkom konania.

So zreteľom na túto dovoláciu námietku dovolací súd uvádza, že o procesnú vadu konania uvedenú v tomto ustanovení ide vtedy, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva účastníkom občianskeho súdneho konania. Túto spôsobilosť má podľa § 19 O.s.p. ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju priznáva zákon. V občianskoprávných vzťahoch majú spôsobilosť byť účastníkom konania predovšetkým fyzické osoby [ich spôsobilosť vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 ods. 1 a 2 OZ)]. Spôsobilosť byť účastníkom konania majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 OZ). Právnickými osobami sú združenia fyzických alebo právnických osôb, účelové združenia majetku, jednotky územnej samosprávy a iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon (§ 18 ods. 2 OZ). Pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou (§ 21 OZ). Zo spisu nevyplýva, že by v danej veci bol účastníkom konania ten, kto nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 237 písm. b/ O.s.p.). Tak žalobkyni ako i žalovanej 2/, ako dospelým a žijúcim fyzickým osobám, zákon priznáva právnu subjektivitu, ich pozbavenie alebo obmedzenie nebolo preukázané žiadnym súdnym rozhodnutím, preto je potrebné vychádzať zo stavu, že tieto majú aj spôsobilosť byť účastníkmi občianskeho súdneho konania (§ 19 O.s.p.).

Pre prípad, že dovolatelia procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. stotožňujú s nimi tvrdeným nedostatkom vecnej legitímácie, je potrebné uviesť, že nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania (nedostatok procesnej povahy) je potrebné odlišovať od nedostatku vecnej legitímácie účastníka konania (t.j. od stavu, keď účastník konania nie je subjektom práv alebo povinnosti v rámci hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa vyvodzuje žalobou uplatnený nárok). Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania má z procesného hľadiska za následok zastavenie konania (§ 103 a § 104 ods. 1 O.s.p.), nedostatok vecnej legitímácie vedie k zamietnutiu žaloby. Nedostatok vecnej legitímácie účastníka nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p.

Z vymenovaných procesných väd je v dovolaní ďalej výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Vada konania namietaná žalovanými 1/ a 2/ mala spočívať v tom, že súd prvého stupňa vyniesol rozsudok bez ukončenia dokazovania podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p., čím im odoprel právo dané ustanovením § 123 O.s.p. vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom. Žalovanými 1/ a 2/ v dovolaní takto opísaný postup súdu prvého stupňa ale nemá oporu v spise súdu.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Zo spisu (č.l. 30 a 31) je zřejmé, že žalovaným 1/ a 2/ bolo spolu s návrhom žaloby doručené aj poučenie podľa § 120 ods. 4 O.s.p., z čoho je zřejmé splnenie povinnosti súdu poučiť žalovaných 1/ a 2/ v zmysle tohto ustanovenia. Oporu v spise nemá ani námietka žalovaných 1/ a 2/, že im súd neumožnil vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a všetkým dôkazom.

Podľa § 123 O.s.p. účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

Ustanovenie § 123 O.s.p. upravuje právo účastníka konania vyjadriť sa k návrhom na vykonanie dôkazov, ako aj k vykonaným dôkazom. Ide o neodňateľné právo účastníka a ak mu ho súd odoprie, odníme mu možnosť konať pred súdom a realizovať procesné práva účastníka konania.

Zo zápisnice o pojednávaní súdu prvého stupňa konaného 9. februára 2004 (č.l. 88 až 91 spisu) vyplýva, že sudkyňa vytvorila tak právnomu zástupcovi žalobcu, ako aj obom žalovaným možnosť realizovať tieto práva účastníkov konania. V zápisnici (č.l. 90) je doslovne zaznamenané: „Predstúpil žalovaný 1/ (totožne žalovaný 2/), ktorý záverom udáva: ...“. Z obsahov ich prednesov je zřejmé, že žalovaní 1/ a 2/ sa v nich vyjadrili k sporným skutočnostiam a dôkazom, a na to bol vyhlásený rozsudok.

Z uvedeného dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že súd prvého stupňa žalovaným 1/ a 2/ neodňal procesné oprávnenie vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.).

Žalovaní 1/ a 2/ v dovolaní namietajú, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne

posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalovaných 1/ a 2/ boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalovanými 1/ a 2/ vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovaných 1/ a 2/ nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným 1/ a 2/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 1. decembra 2010

JUDr. Vladimír Magura, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

Za správnosť vyhotovenia:

